

УДК 343.1

А. М. Стебелев

*аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРИМУСОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЇ) ШКОДИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Новий Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 р. (далі – КПК України) втілює в собі концепцію «відновного правосуддя», відповідно до якої захист приватних прав та інтересів окремих осіб, яким кримінальним правопорушенням завдано шкоди, є пріоритетним напрямом діяльності держави.

Інститут відшкодування шкоди за роки незалежності був предметом наукових пошуків багатьох учених-процесуалістів, зокрема О. Верхогляда, О. Крикунова, М. Орлова, В. Нора, О. Сліпченка, О. Федорової, О. Юхна та інших. Вагомий внесок у сприяння розвитку вітчизняної доктрини інституту відшкодування шкоди в кримінальному процесі зробили такі вчені, як Б. Ващук, М. Гузела, Я. Клименко, Р. Корякін. Після прийняття нового КПК України 2012 р. на проблеми інституту відшкодування (компенсації) шкоди в кримінальному провадженні звертали увагу С. Абламський, Г. Куцкір, М. Мазур, В. Нор, І. Татарин, Х. Ханас. Однак комплексний науковий аналіз функціонування цього інституту після вступу в дію нового кримінального процесуального законодавства не проводився.

Метою статті є окреслення проблем реалізації інституту примусового відшкодування (компенсації) шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, після вступу в дію нового КПК України та надання пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства в цій сфері.

Глава 9 КПК України передбачає пред'явлення цивільного позову (ч. 2 ст. 127, ст. ст. 128, 129) [1]. Аналізуючи положення нового КПК України про відшкодування шкоди, необхідно звернути увагу на те, що в ньому, порівняно з Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р., удосконалено види (характер) шкоди, що підлягає компенсації, а також характер суспільно небезпечних діянь, якими заподіюється шкода. Так, наприклад, розширено предмет цивільного позову в кримінальному провадженні за рахунок можливості не лише відшкодування майнової, а й компенсації моральної шкоди, якої завдано потерпілому.

Аналізуючи переваги нового КПК України, варто також зазначити, що новий кодекс чіткіше визначив коло громадян, інтереси яких може захищати прокурор. Так, відповідно до п. 3 ст. 128 КПК України цивільний позов може бути подано прокурором в інтересах громадян, які через недо-

сягнення повноліття, недієздатність або обмежену дієздатність не спроможні самостійно захистити свої права.

Зауважимо, що новий КПК України змінив часові межі для пред'явлення цивільного позову. Так, якщо за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. цивільний позов міг бути пред'явлений як під час досудового слідства й дізнання, так і під час судового розгляду справи, проте до початку судового слідства [2], то за новим КПК України 2012 р. цивільний позов може бути пред'явлений лише до початку судового розгляду. У науковій літературі єдині думки щодо цього питання не існують. Більшість авторів вважають, що недоцільно обмежувати можливість пред'явлення цивільного позову досудовим розслідуванням, оскільки це істотно обмежує права потерпілого [3, с. 140]. Інші вчені стверджують, що визначення таких строків дає можливість завершити кримінальне провадження в розумні строки. Так, наприклад, Б. Ващук вважає, що пред'явлення цивільного позову після завершення досудового розслідування не дає можливість органу дізнання, слідчому, прокурору здійснити свій обов'язок щодо доказування цивільного позову, оскільки із цього моменту вчинення будь-яких слідчих дій у справі є неможливим. За умови залучення в такому разі до участі в справі цивільного відповідача він фактично позбавляється можливості ознайомитись із матеріалами кримінальної справи, що стосується цивільного позову. Логічно постає, що із цією метою необхідно відкладати розгляд справи та надавати йому таку можливість. А це у свою чергу може зумовити заявлення відповідних клопотань, задоволення яких пов'язуватиметься з необхідністю відновлення досудового розслідування та вчинення подальших процесуальних дій, необхідних для проходження справи на наступну стадію процесу. Тому Б. Ващук пропонує закріпити в КПК України положення, відповідно до якого цивільний позов у кримінальному провадженні може бути пред'явлений під час дізнання й досудового слідства, проте до моменту його закінчення [4, с. 15].

Розглядаючи проблемні аспекти дії КПК України 2012 р., розуміємо, що вдосконалення потребує встановлення формальних вимог до змісту та форми позовної заяви. Так, відповідно до ч. 4 ст. 128 КПК України форма й зміст позовної заяви повинні відповідати вимогам, встановленим до позовів, які пред'являються в порядку цивільного судочинства

[1]. Тобто ця норма за своїм змістом є бланкетною, відсилає нас до ст. 119 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), що розкриває питання форми позовної заяви про відшкодування шкоди. Таке законодавче положення може створити певні труднощі в правозастосуванні. Так, відповідно до ст. 119 ЦПК України позовна заява подається в письмовій формі [5]. Вимога законодавця про письмову форму цивільного позову є цілком нормальною вимогою до цивільно-правових відносин, проте в кримінальних і кримінально-процесуальних правовідносинах викликає труднощі. Нерідко особа, яка постраждала від кримінального правопорушення, може досить тривалий час перебувати в лікувальному закладі, за умов чого складення письмового цивільного позову саме по собі стає проблемою. Таких осіб не можна позбавляти права заявляти цивільний позов. Тому пропонуємо доповнити КПК України положенням, яке передбачало б подання цивільного позову також в усній формі з обов'язковим складенням при цьому протоколу позовної заяви.

Варто також зауважити, що саме положення ч. 4 ст. 128 КПК України, яке відсилає потерпілу від кримінального правопорушення особу до вимог, встановлених до позовів, що пред'являються в порядку цивільного судочинства, у багатьох випадках примушує звертатись до кваліфікованих спеціалістів у галузі права, професійних адвокатів, які знають особливості складення цивільного позову за вимогами ЦПК України. Таким чином, у більшості випадків неподання цивільного позову в кримінальному провадженні відбувається саме через відсутність коштів у потерпілих, які не можуть собі дозволити звернутись до адвоката.

Крім того, унаслідок недотримання вимог ЦПК України потерпілим обвинувачений або його захисник, ознайомившись із цивільним позовом, може заявити клопотання про невідповідність цивільного позову вимогам норм ЦПК України, водночас заявивши клопотання щодо зняття арешту на його майно, що дасть йому можливість розпоряджатись майном, у тому числі витратити його, щоб найближчим часом не відшкодувати потерпілому заподіяну шкоду.

Зауважимо, що положення ч. 4 ст. 128 КПК України саме по собі передбачає наявність певного часу, за який потерпіла особа складатиме цивільний позов відповідно до вимог ЦПК України. А за цей час обставини кримінального правопорушення можуть істотно змінитись: майно, на яке має бути своєчасно накладено арешт, може зникнути. Отже, закріплене в ч. 4 ст. 128 КПК України положення порушує права потерпілого на забезпечення цивільного позову.

Варто погодитися з С. Абламським, який пропонує передбачити в КПК України обов'язок особи, яка провадить досудове розслідування, одночасно

з роз'ясненням прав потерпілому додатково роз'яснити порядок складення й пред'явлення цивільного позову та надати потерпілому відповідний бланк і допомогу в складенні цивільного позову [6, с. 157].

Також не можна погодитись із новелою КПК України щодо вимоги до цивільного позивача додати до позовної заяви її копії та копії всіх доданих до неї документів у кількості підозрюваних/обвинувачених і цивільних відповідачів для вручення їх кожному з них (ч. 5 ст. 128 КПК України, ст. 120 ЦПК України). Справа в тому, що під час кримінального провадження сторони цивільного позову мають право ознайомлюватись із матеріалами досудового розслідування після їх відкриття, зокрема й із позовною заявою та доданими до неї документами, робити з них виписки, знімати копії тощо. Це право вони мають також після призначення справи суддею до судового розгляду (ст. ст. 290, 317 КПК України). Таким чином, напевно не є необхідність обтяжувати цивільного позивача (потерпілого) тими формальностями, які властиві цивільному позову в цивільному судочинстві. Варто також враховувати, що згідно з п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК України обов'язок доказування виду й розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням (відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 505 КПК України), покладається на слідчого, прокурора (ч. 1 ст. 92 КПК України), а на потерпілого – лише у випадках, встановлених КПК України, зокрема й у провадженнях у формі приватного обвинувачення (ст. 479 КПК України).

З огляду на викладене пропонуємо закріпити в КПК України статтю «Пред'явлення цивільного позову в кримінальному судочинстві» такого змісту:

«1. Цивільний позов у кримінальному судочинстві подається, доказується та вирішується за правилами, встановленими положеннями чинного Кодексу. Застосування норм цивільно-процесуального законодавства допускається, якщо вони не суперечать принципам кримінального процесу, а необхідні для провадження за цивільним позовом правила не передбачені в нормах законодавства про кримінальне судочинство. Рішення за цивільним позовом приймається відповідно до норм цивільного й інших галузей законодавства. На цивільний позов у кримінальному судочинстві не розповсюджуються строки позовної давнини, встановлені в цивільному та інших галузях права.

2. Цивільний позов у кримінальному судочинстві може бути поданий у будь-який момент кримінального провадження та до початку судового розгляду.

3. Цивільний позов може бути пред'явлений від імені фізичної чи юридичної особи або її представника. У разі смерті будь-якої фізичної особи, яка має право пред'явити цивільний позов під час кримінального судочинства, право на пред'явлення цивільного позову переходить до близьких родичів

або членів сім'ї такої особи, а в разі ліквідації чи реорганізації юридичної особи – до її правонаступників.

4. Цивільний позов у кримінальному провадженні про відшкодування завданої кримінальним правопорушенням шкоди подається в усній або письмовій формі. Під час подання цивільного позову в усній формі складається протокол.

5. У позовній заяві або протоколі позовної заяви зазначаються такі дані: точне прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи або повна назва юридичної особи, які є позивачами, їх місцезнаходження; чим саме та яку було завдано шкоду; розмір компенсації завданої моральної шкоди, втраченої вигоди, майнової шкоди (у тому числі розходів на лікування потерпілого й догляд за ним, поховання потерпілого, на виплату страхового відшкодування або розходів, що були понесені у зв'язку з виконанням договору охорони майна); вимога про відшкодування шкоди; підпис особи, яка заявила цю вимогу; дата заявлення.

6. За необхідності уточнити підстави цивільного позову та розмір позовної вимоги відповідна фізична або юридична особа вправі заявити додатковий цивільний позов до початку судового розгляду».

Розглядаючи інші проблемні аспекти реалізації інституту відшкодування (компенсації) шкоди в кримінальному судочинстві, варто також звернути увагу на розгляд статусу цивільного позивача та його представників за новим КПК України 2012 р. Деякі правники взагалі вважають, що визначення статусу цивільного позивача не є доцільним. Так, В. Нор зазначає, що введення до кримінального провадження такого учасника, як цивільний позивач, не мало необхідності. Наявність цього учасника за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. була виправдана тим, що в разі заподіяння шкоди злочином юридичній особі остання визнавалася не потерпілим, а лише цивільним позивачем у разі заявлення нею цивільного позову. Чинний КПК України змінив ситуацію: згідно з його ч. 1 ст. 55 потерпілим у кримінальному провадженні може бути як фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної чи майнової шкоди, так і юридична особа, якій завдано майнової шкоди. Отже, цивільним позивачем, згідно із чинним КПК України, може бути лише потерпіла від кримінального правопорушення особа (фізична або юридична). Натомість потерпілий наділяється значно більшим обсягом процесуальних прав, ніж цивільний позивач, що дає йому більші можливості для захисту своїх інтересів [7, с. 37].

Не можна погодитись із позицією законодавця, який дещо змінив підхід до питання представництва цивільних позивачів і цивільних відповідачів. Так, відповідно до ст. 63 КПК України 2012 р. представниками цивільного позивача, цивільного

відповідача можуть бути такі особи: 1) особа, яка в кримінальному провадженні має право бути захисником (тобто згідно зі ст. 45 КПК України це адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, а також особи, щодо якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалось питання про їх застосування. Крім того, захисником не може бути адвокат, не внесений до Єдиного реєстру адвокатів та адвокатських утворень або виключений із нього); 2) керівник чи інша особа, уповноважена законом або установчими документами, працівник юридичної особи за довіреністю, якщо цивільним позивачем, цивільним відповідачем є юридична особа [1].

Таким чином, родичі, правозахисники, фахівці у сфері права не можуть виконувати функції захисту в кримінальному процесі.

На думку деяких юристів, така норма суттєво обмежує права підозрюваних (обвинувачених). Наприклад, депутат М. Катеринчук вважає, що людина має право сама обирати, хто буде її захищати: «Ця стаття суттєво звужує право на захист. Чому, якщо я хочу, мене не може захищати мій родич?» [8].

Зазначимо, що положення про захист людини лише професійним адвокатом свого часу було визнано неконституційним. Так, 16 листопада 2000 р. Конституційний Суд України розглядав конституційне звернення громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Конституції України, ст. 44 КПК України, ст. 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) та дійшов такого висновку: «Положення ч. 1 ст. 59 Конституції України про те, що «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав», в аспекті конституційного звернення громадянина Солдатова Г.І. варто розуміти як конституційне право підозрюваного, обвинуваченого й підсудного під час захисту від обвинувачення та особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, з метою отримання правової допомоги обирати захисником своїх прав особу, яка є фахівцем у галузі права та за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи» [9].

Це рішення Конституційного Суду України було прийняте до вступу в дію нового КПК України, тому із цього приводу змін до Конституції України не було внесено. Отже, це рішення цілком можна використати під час удосконалення інституту представництва в чинному КПК України.

Варто нагадати, що за Кримінально-процесуальним кодексом України 1960 р. особами, уповноваженими представляти інтереси цивільних позивачів і цивільних відповідачів у кримінальному процесі, були адвокати, близькі родичі, законні представники, а також інші особи за постановою

особи, яка проводить дізнання, слідчого, судді або ж за ухвалою суду [2].

Вважаємо, що перелік осіб, які можуть бути цивільними позивачами та цивільними відповідачами, має бути розширено. Розглядаючи сферу представництва інтересів, варто мати на увазі, що буття людини передбачає безліч ситуацій, коли особа не може звернутись до адвоката та взагалі не має близьких родичів (наприклад, перебування тривалий час на лікуванні або у відрядженні). Не варто забувати також про людей похилого віку, які не мають близьких родичів, проте користуються допомогою осіб, з якими укладено договір пожиттєвого утримання.

Цікавим у цьому аспекті є також положення ст. 36 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів», де в п. 36.4 зазначено: «Виплата страхового відшкодування (регламентна виплата) здійснюється безпосередньо потерпілому (іншій особі, яка має право на отримання відшкодування) або погодженим із ним особам, які надають послуги з ремонту пошкодженого майна, сплатили страхове відшкодування за договором майнового страхування (крім регламентної виплати, передбаченої пп. «а» п. 41.1 ст. 41 цього Закону), лікування потерпілих та інші послуги, пов'язані з відшкодуванням збитків» [10]. Тобто вказаний закон передбачає також «інших осіб», крім безпосередньо потерпілого.

Тому ст. 63 КПК України потребує доповнення таким положенням: «Представником цивільного позивача, цивільного відповідача можуть бути адвокати, близькі родичі, законні представники, а також інші особи, з якими цивільний позивач домовився про представництво його інтересів, що підтверджує нотаріально оформлена довіреність».

Досліджуючи питання заявлення цивільного позову в кримінальному провадженні, варто звернути увагу на ще одну проблему. Так, КПК України визнає особисту природу цивільного позову в кримінальному провадженні та не передбачає можливість уступки права вимоги цивільного позивача третій особі. На практиці це призводить до певних труднощів. Наприклад, у кримінальних провадженнях, коли шкода, завдана цивільному позивачеві, була первісно застрахована, страховик, відшкодувавши шкоду, виявляє зрозумілий інтерес до відшкодування своїх витрат за рахунок винної особи – підсудного. Водночас такий страховик стикається з проблемою неможливості в межах існуючого кримінального процесуального законодавства отримати таке відшкодування, оскільки КПК України не відома сингулярна зміна осіб у подібних зобов'язаннях [11, с. 37].

Наведемо певні думки на користь введення в КПК України уступки права вимоги. По-перше, уступка права вимоги цивільного позивача третій

особі не змінює природу кримінального переслідування. Це жодним чином не впливатиме на кримінально-правову кваліфікацію дій правопорушника.

По-друге, в КПК України 2012 р. було розширено склад злочинів приватного обвинувачення, до певної міри наближаючи кримінальний процес у цій частині до інших «приватноправових процесів»: цивільного, господарського, де обов'язок ініціювання провадження лежить на зацікавленій стороні.

По-третє, заміна учасника кримінального провадження не є новелою. Так, у ч. 6 ст. 55 КПК України передбачено: «Якщо внаслідок кримінального правопорушення настала смерть особи або особа перебуває в стані, який унеможливорює подання нею відповідної заяви, положення ч. 1–3 цієї статті поширюються на близьких родичів чи членів сім'ї такої особи. Потерпілим визначається одна особа із числа близьких родичів або членів сім'ї, яка подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого, а за відповідним клопотанням потерпілими може бути визнано декілька осіб» [1].

По-четверте, ст. 37 ЦПК України передбачає: «У разі смерті фізичної особи, припинення юридичної особи, заміни кредитора чи боржника в зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник спір, суд залучає до участі в справі правонаступника відповідної сторони або третьої особи на будь-якій стадії цивільного процесу» [5].

Крім того, ст. 25 Господарського процесуального кодексу України встановлює: «У разі смерті або оголошення фізичної особи померлою, припинення суб'єкта господарювання шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення), заміни кредитора чи боржника в зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник спір, господарський суд долучає до участі в справі правонаступника відповідної сторони або третьої особи на будь-якій стадії судового процесу» [12].

Таким чином, вважаємо, що в цій сфері законодавство має бути уніфіковано.

Пропонуємо доповнити ст. 61 КПК України положеннями такого змісту:

«1. У разі смерті фізичної особи, яка має право пред'явити цивільний позов під час кримінального судочинства, право на пред'явлення цивільного позову переходить до близьких родичів або членів сім'ї такої особи, а в разі ліквідації чи реорганізації юридичної особи – до її правонаступників.

2. Якщо внаслідок кримінального правопорушення завдано шкоду застрахованому майну, право на пред'явлення цивільного позову переходить до страховика.

2. Заміна особи цивільного позивача може мати місце до початку судового розгляду.

3. Документи про відступлення прав цивільно-

го позивача мають бути подані до початку судового розгляду справи.

4. Якщо заміна цивільного позивача відбулась до початку судового розгляду та якщо до органу досудового слідства, суду подано документи про відступлення права вимоги, орган досудового слідства, суд зобов'язаний винести постанову про заміну цивільного позивача».

Механізм примусового відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, безперечно, має бути вдосконалено. Внесення відповідних змін до КПК України щодо процедури пред'явлення цивільного позову, а також розширення кола представників цивільного позивача позитивно вплине на захист прав і законних інтересів потерпілих від кримінальних правопорушень.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон УРСР від 28 грудня 1960 р. № 1001-05 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.

3. Ханас Х. Цивільний позов у кримінальній справі за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / Х. Ханас // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 1. – С. 138–146.

4. Ващук Б. Предмет доказування в цивільному позові у кримінальному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика, судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / Б. Ващук ; Академія адвокатури України. – К., 2007. – 20 с.

5. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page>.

6. Абламський С. Окремі аспекти відшкодування шкоди, завданої злочинним потерпілому, у кримінальному судочинстві / С. Абламський // Право і безпека. – 2012. – № 3(45). – С. 154–159.

7. Нор В. Інститут відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні за чинним КПК України: здобутки і резерви для вдосконалення / В. Нор // Право України. – 2013. – № 11. – С. 32–41.

8. УПК: плюсы и минусы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zib.com.ua/ru/9199-noviy_ugolovniy_processualniy_kodeks_ukraini_plyusi_i_minusi.html.

9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдато-ва Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16 листопада 2000 р. № 13-рп/2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00>.

10. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1961 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>.

11. Песков В. Цивільний позов у кримінальній справі: перспективний погляд на уступку права вимоги / В. Песков // Юридична практика. – 2013. – № 31–32. – С. 37.

12. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

Анотація

Стебелев А. М. Деякі аспекти примусового відшкодування (компенсації) шкоди в кримінальному провадженні. – Стаття.

У статті розглянуто проблемні питання подання цивільного позову про відшкодування шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням. Особливу увагу приділено статусу цивільного позивача та його представників. Запропоновано доповнити Кримінальний процесуальний кодекс України статтею «Пред'явлення цивільного позову в кримінальному судочинстві». Крім того, необхідно внести зміни в ст. 61 Кримінального процесуального кодексу України, що стосуються поступки права вимоги цивільного позивача третій особі.

Ключові слова: відшкодування (компенсація) шкоди, потерпілий, кримінальний процес, цивільний позов, цивільний позивач, представник цивільного позивача.

Аннотация

Стебелев А. М. Некоторые аспекты возмещения (компенсации) вреда в уголовном процессе. – Статья.

В статье рассмотрены проблемные вопросы заявления гражданского иска о возмещении вреда, причиненного уголовным правонарушением. Особое внимание уделено статусу гражданского истца и его представителей. Предлагается дополнить Уголовный процессуальный кодекс Украины статьей «Предъявление гражданского иска в уголовном судопроизводстве». Кроме того, необходимо внести изменения в ст. 61 Уголовного процессуального кодекса Украины, касающиеся уступки права требования гражданского истца третьему лицу.

Ключевые слова: возмещение (компенсация) вреда, потерпевший, уголовный процесс, гражданский иск, гражданский истец, представитель гражданского истца.

Summary

Stebelev A. M. Some aspects of reparation (compensation) of damage in criminal proceedings. – Article.

The article deals with the problematic issues of the application of civil action for damages caused by a criminal offense. Particular attention is paid to the status of civil party and its representatives. It is proposed to supplement the Criminal Procedural Code of Ukraine article “A statement of the claim in criminal proceedings”. In addition, it is necessary to amend art. 61 of the Criminal Procedural Code of Ukraine regarding the cession civil party to a third party.

Key words: reimbursement (compensation) harm, injured, criminal process, civil action, civil plaintiff, representative of civil plaintiff.